

תפילה (7)

כשעושים מצוה נעשה רושם למעלה

זה שתקנו נוסח ברכות המצות " אשר קדשנו במצותיו", וכן "וקדשנו במצותיך". כי מעת שעולה על רעיון האדם לעשות מצוה, תיכף נעשה רושם למעלה במקור שרשה העליון, וממשיך משם על עצמו "אור המקיף" וקדושה עליונה חופפת עליו וסובבת אותו. וכתוב מפורש "והתקדשתם והייתם קדושים". ועל ידי זה הוא דבוק כביכול בו יתברך גם בחייו. וזהו שאמר הכתוב "ואתם הדבקים בה' אלוקיכם גם בעודכם, חיים כולכם היום". וזה האור המקיף הוא לו לעזר לגמור המצוה. ועל ידי הגמר האור מתחזק יותר ויריס ראש עליון. ועל זה אמרו ז"ל הבא ליטהר מסייעין אותו. גם מושכת וגוררת את לבו מזה לסגל עוד כמה מצות. כאחד שהוא יושב עתה בגן עדן ממש חוסה בצל כנפי הקדושה בסתר עליון, אין מקום להיצר הרע לשלוט בו ולהסיתו ולהדיחו מעסק המצוה. זהו שאמרו מצוה גוררת מצוה. וכאשר ישים אליו לבו בעת עשיית המצוה, יבין וירגיש בנפשו שהוא מסובב ומלוכש כעת בהקדושה, ורוח נכון נתחדש בקרבו.

נפש החיים שער א' פרק א' בהג"ה

אשר קדשנו במצותיו וצונו

בכל מעשה מצוה שעושה האדם מישראל, הרי הוא פועל בעולמות פעולות גדולות ונוראות. והנה לכאורה ענין זה תמוה, "מה אנוש כי תזכרנו", איך ובמה כוחו שלבשר ודם לפעול ולברוא עולמות רוחניים. אמנם כן, האדם מצד עצמו דל מאוד כוחו, אלא מאחר שנצטוה לעשות מעשה מצוה זו מפני השי"ת, או אז הרי הוא כשליח שנתמנה ע"י המשלח לעשות שליחותו, ובשליח נאמר: שלוחו של אדם כמותו, וכח המשלח בשליח עד שידו כידו. הנה כן, הכח של מעשה המצוה הוא משום שחכ המשלח השי"ת כביכול פועל במעשה המצוה, ומכאן תוקף וכח פעולתה. וזהו שנקבע במטבע של ברכה " אשר קדשנו במצותיו, וצונו", לפני כל מצוה.

רב רובין ז"ל בספרו טללי אורות תפילה חלק א' בשם בעל אבני נזר שם משמואל.

אשר קדשנו במצותיו וצונו

מצינו בתורה שלמצוה אחת הרבה ציוויים, וכן יש בתורה ציוויים ואזהרות כלליים שנכפלו פעמים רבות. ונמצא שאין לך אפילו מצוה אחת שלא נצטוונו עליה בכמה ציוויים ואזהרות, וכל מה שירבה לנו השי"ת בציוויים הרי מוסיף לנו בזה קדושה על קדושה. ועל כך אנו מודים להשי"ת " אשר קדשנו במצותיו" שעל ידי ריבוי הציוויים על כל מצוה ומצוה, הרי מוסיף לנו בזה

ברוך אתה ה'

"ברוך", לשון התגלות, בכל ענין וענין מתגלה לנו יותר ממידותיו של הקב"ה. כן מצינו אצל אליעזר כשהצליח בשליחותו אמר " ברוך ה' אלוקי אדוני אברהם", כי זכה להתגלות. וזה שאומרים "יהא שמיה רבא מברך וכו'", שתמיד נוכל לראות ולחוש את ההתגלות של שמו הגדול. "ה'", מידת הרחמים, על דרך הכתוב "ה' א-ל רחום וחנון", שכולם מדות של רחמים, ה' שהוא מהווה את העולם ומרחם על יצורי כפיו. ולכן אם אמר "ברוך רחמנא מריה דהאי פיתא", יצא ידי חובתו בברכת המזון, כיון שתואר "רחמנא" מקביל לאזכרת "ה'".

רבי יחזקאל אברמסקי

אשר קדשנו במצותיו וצונו

כל המצוות שהן מדברי סופרים, בין מצוה שהיא חובה מדבריהם כגון מקרא מגילה והדלקת הנר, בין מצוה שאינה חובה כגון נטילת ידים, מברך על הכל קודם לעשייתן "אשר קדשנו במצותיו וצונו לעשות". והיכן צונו, בתורה שכתוב בה "אשר יאמרו לך תעשה" (דברים יז, יט), (יאמרו לך, היינו חכמים)

רמב"ם הלכות ברכות (יא, יג)

אשר קדשנו במצותיו

כתב הרמב"ן: וברכת המצות היא כי בעשיית המצות חייב לברך בוראו על הקדושה " אשר קדשנו בהם", כי עשיית המצוה היא אור חיים, והעושה אותה למטה מקיים ומעמיד כוחה, וכן הוא אומר "כי נר מצוה ותורה אור", והוא הולך בדרך האור ולא יסיר ממנה והוא שרוי בתוכה. ובהפרד הנשמה מן הגוייה, האור ההוא כמו משאב לנשמה, כדרכיב "צדקתו עומדת לעד", כי האור ההוא שואבת אותה. "קרנו תרום בכבוד". ר"ל זוהר הנשמה ירום ויעמוד במקום העליונים ופנימיים בכבודו של הקב"ה. עשה אוזניך כאפרכסת והעירו מחשבותיך על זה, כי הוא עיקר גדול ויתד שהכל תלוי בו. ועל קדושת עשיית המצוה אמרו חכמי ישראל בספרי: "והתקדשתם והייתם קדושים" והתקדשתם, קדושת מצות, והייתם קדושים, אחר עשיית המצות. והברכה על עשיית המצות היא להזכיר בה קדושת המצות, דכתיב: "למען תזכרו", ההזכרה היא הברכה שצריך להזכיר בה לשון קדושה, כי עשיית המצוה היא הקדושה....

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות" תפילה חלק א' בשם הרמב"ן (מאמר תרי"ג מצות)

קדושה. "וצונו", דהיינו, אפילו בציווי אחד על עשיית המצוה כבר היינו שומעים בקולו ומקיימים את ציוויו, אלא שהוא בחסדו הגדול הוסיף לנו הרבה ציווים על כל מצוה, כדי להוסיף מעלות נוספות של קדושה.
רב רובין ז"ל בספרו טללי אורות תפילה חלק א' בשם "עולת תמיד"

אשר קדשנו במצותיו

אמרו חז"ל: מנין שהקב"ה מניח תפילין, שנאמר: (ישעיה סב, ח) "נשבע ה' בימינו ובזרוע עזו" (ברכות ו). אכן, כל בעל שכל יבין בוודאי שאין הדברים כפשוטים וידועים הם למביני מדע. עם כל זה, גם אלו שאינם מבינים עומקם של דברים יכולים ללמוד על חשיבות המצוות שציוונו הקב"ה, שהן מסודותיו של הבורא יתברך, אשר ברוב אהבתו אותנו גילה אותן לעמו ישראל, ועל ידי עשייתנו את המצוות למטה מתעורר שרשן למעלה. לכן אנו מברכים על המצוות "אשר קדשנו במצותיו", היינו המצוות שלו, כביכול הוא עצמו מקיימן. ואם נתבונן בדברים, תתלהב נפשנו לקיים מצוותיו כל הימים.
בעל בני יששכר

אשר קדשנו במצותיו וצונו

ידועים דברי רבותינו (קדושין לא): גדול המצווה ועושה יותר ממי שאינו מצווה ועושה. טעם הדבר, כי המצווה ועושה מקבל שכר הן על עצם קבלת המצוות והן על העשייה. ומסיבה זו עוטרו ישראל בשני כתרים בקבלת התורה, האחד כנגד "נעשה", העשייה עצמה, והאחד כנגד "נשמע", קבלת המצווה. ועיקר הברכה "אשר קדשנו במצותיו וצונו", היא על "הקבלה"
רב רובין ז"ל בספרו טללי אורות תפילה חלק א' בשם פנים יפות

אשר קדשנו במצותו

יש חילוק בין מצותיו יתברך ובין המצוות הנמוסיות והמדיניות אשר אין להן תוך וקדושה אלא הן נועדו רק כדי לקיים את הנהגת המין האנושי. מה שאין כן במצותיו יתברך, שהן מקנות עילוי וקדושה מנפש ועד הברש. וזהו לשון הברכה: "אשר קדשנו במצותיו" אלשיך

הלכה: עניית אמן באמצע ברכת השכיבנו

שאלה: לא התחיל עדיין השכיבנו והתחיל החזן החצי קדיש שקודם שמו"ע מה יעשה, האם ימתין מלומר השכיבנו כדי שיוכל לענות על קדיש, או שימשיך ויאמר השכיבנו כדי שיתחיל שמו"ע עם הציבור. **תשובה:** הנה לדלג לגמרי השכיבנו כדי להתפלל בצבור פשוט שאין ראוי, אע"פ שמותר מן הדין לדלג בברכות ק"ש משום תפלה בצבור (סימן רלו, ג), ובפרט לדעת המג"א (שם סק"ג) והובא בביה"ל (סימן קט ד"ה לקדושה), דבלילה עדיף תפלה בצבור אפילו מסמיכת גאולה לתפלה. עם כל זאת כיון שלא נהגו כן אין לשנות, וראיתי בספר הליכות שלמה (הל' תפלה פי"ג דבר הלכה אות יח) שכן הורה הגרשז"א זצ"ל, דכיון שלא נהגו כן אין לשנות. ואולם, הרי לדעת הרבה פוסקים עניית איש"ר עדיף

מתפלה בצבור, עיין משנ"ב (סימן קט סק"ד) ושעה"צ (סק"י), וא"כ לא מסתבר לדחות עניית איש"ר בשביל תפלת השכיבנו ולהתפלל עם הציבור. לכן נראה שימשיך ברכת השכיבנו כדי להסמיך גאולה לתפלה ולעמוד בשמו"ע עם הציבור, ויענה באמצע הברכה רק איש"ר ואמן שאחר "דאמירן בעלמא" שזהו עיקר הקדיש, כדין עומד באמצע הפרק שנפסק בשו"ע (סו, ג) שמפסיק לקדיש, והיינו לאיש"ר ואמן שאחר דאמירן בעלמא (מג"א, והובא במשנ"ב שם סק"ז). ושוב ראיתי בשו"ת בצל החכמה (ח"ד סימן כז אות יד), שיש מקילין גם לענות אמן באמצע הברכה על ברכת השכיבנו של הש"ץ, ושהמורה בזה להיתר יש לו על מי לסמוך, עיי"ש. ואם כן, כל שכן שיכול לענות איש"ר ואמן אחר דאמירן בעלמא, באמצע הברכה, ואז יצא ידי חובת שניהם, עניית הקדיש ותפלה בציבור. **שו"ת נחלת לוי**

פתגם: צדקה ואהבה אינן נתנות בכפיה. "ספר שמחלה"

חקירה: בשר בחלב

אחד מהם אוסר את חברו, או ששניהם נאסרים ביחד (מפענח ח-ד וכן חקר בשיעורי ר' שמואל מכות עמוד תפד, כשהבשר לא נאסר, כגון בשר נבילה, האם החלב נאסר).

ספר "ספר קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: על כבוד ובזיון: סיפרו לו לרבי איזיל חריף, על תקיפי עיר פלונית, שהם פוגעים ברבני העיר ומבזים אותם. מן הראוי, איפוא, שיתערב לטובת רבנים אלה וישמיע מחאה נמרצת נגד התקיפים. נענה רבי איזיל חריף ואמר: רבנים בדרך כלל באים לידי נסיון של כבוד או נסיון של בזיון. אלמלא נתבקשתי פעם לחוש לעזרתו של הרב העומד בנסיון של כבוד, דין היה שאחוש גם לעזרת הרב העומד בנסיון של בזיון, אבל מאחר שבענין כבוד הם מסתדרים יפה בכוחות עצמם, יסתדרו גם בענין הבזיונות בכוחות עצמם.

ספר "חד וחלק" חלק ד'

שבת שלום!

מזל טוב ליום הולדת של בתי מרים ברכה בת מלכה, ולבתי תהילה בת מלכה.

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, גילברט יפה בת מרים. לעילוי נשמת של ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, לעילוי נשמת שלמה בן מחה, דניאל בן רחל, עמנואל בן ארנסט אברהם.

